

Αθήνα, 3 Νοεμβρίου 2023

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τους κ.κ. Υπουργούς

Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Εσωτερικών

Δικαιοσύνης

Εξωτερικών

Θέμα: «Συμμόρφωση της Ελλάδας προς τη Σύσταση αριθ. 17 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) και λήψη νομοθετικών και διοικητικών μέτρων αναφορικά με την πρόληψη και καταπολέμηση της μισαλλοδοξίας και των διακρίσεων σε βάρος ΛΟΑΤΚΙ+ προσώπων».

Στις 28 Σεπτεμβρίου 2023 δόθηκε στη δημοσιότητα η Σύσταση άρθ. 17 για την πρόληψη και καταπολέμηση της μισαλλοδοξίας και των διακρίσεων σε βάρος ΛΟΑΤΚΙ+ προσώπων, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI), προς τα 47 κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Το κείμενο της Σύστασης αυτής, η οποία απευθύνεται και προς την Ελλάδα, είναι διαθέσιμο στην ιστοθέση: <https://rm.coe.int/general-policy-recommendation-no-17-on-preventing-and-combating-intole/1680acb66f>

Η ECRI, υπενθυμίζοντας όλες τις προηγούμενες συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης για το θέμα των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων και των παιδιών των οικογενειών με ΛΟΑΤΚΙ+ γονείς, τόνισε μεταξύ άλλων σημεία όπου εξακολουθούν να υπάρχουν αποκλίσεις

στην Ελληνική νομοθεσία στο πεδίο της διασφάλισης της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων και των δικαιωμάτων των παιδιών τους¹. Οι αποκλίσεις αυτές εμποδίζουν τους ΛΟΑΤΚΙ+ γονείς να απολαμβάνουν ισότιμα δικαιώματα και δημιουργούν διακρίσεις όχι μόνο για τους ίδιους αλλά και κυρίως για τα παιδιά τους. Οι διακρίσεις λόγω σχέσης που αφορούν παιδιά με ΛΟΑΤΚΙ+ γονείς, της σχέσης τους με τους γονείς τους, σαφώς είναι ενάντια στις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας και στις προτάσεις της για λήψη νομοθετικών και διοικητικών μέτρων εκ μέρους των 47 κρατών του Συμβουλίου της Ευρώπης ώστε να εξαλειφθούν.

¹ “Η ECRI συνιστά στις Κυβερνήσεις των κρατών μελών:

(...) **ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ**

15. να διασφαλιστεί ότι όλοι οι ΛΟΑΤΚΙ+ άνθρωποι έχουν αποτελεσματική ενάσκηση του δικαιώματος στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή και ότι το οικογενειακό δίκαιο και η λοιπή νομοθεσία δεν εισάγει διακρίσεις στην βάση του πραγματικού ή νομιζόμενου σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου ή των χαρακτηριστικών φύλου,
16. να επεκταθεί η νομική αναγνώριση και προστασία των ΛΟΑΤΚΙ+ ανθρώπων και να διασφαλιστεί ότι τα ομόφυλα ζευγάρια έχουν ίση πρόσβαση και προνόμια όπως αυτά ισχύουν για τη νομική αναγνώριση των ετερόφυλων σχέσεων, όπως στα περιουσιακά, στην ασφάλιση και στα κληρονομικά δικαιώματα. Τα διεμφυλικά και ίντερσεξ άτομα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να σχηματίσουν νόμιμες σχέσεις σύμφωνα με το νομικά αναγνωρισμένο φύλο τους.
17. να υπάρχει ένα αποτελεσματικό νομικό πλαίσιο για την αναγνώριση των ΛΟΑΤΚΙ+ σχέσεων και άλλων οικογενειακών δεσμών των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων σε διασυννοριακές περιστάσεις,
18. να διασφαλιστεί ότι το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αποτελεί τον πρωταρχικό γνώμονα στην χάραξη πολιτικής και σε όλες τις διοικητικές και δικαστικές αποφάσεις για ΛΟΑΤΚΙ+ παιδιά και για τα παιδιά των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων,
19. να διασφαλιστεί η θέσπιση αποτελεσματικής προστασίας από διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου ή χαρακτηριστικών φύλου κατά την ίδρυση νόμιμης συγγένειας μεταξύ γονέων και τέκνων. Ο στόχος πρέπει να είναι να διευκολυνθούν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα να έχουν ίση μεταχείριση ιδίως:
- α. στον καθορισμό των νόμιμων γονέων του τέκνου,
 - β. στον καθορισμό της γονικής μέριμνας του τέκνου και ποιος είναι νομικά υπεύθυνος να αποφασίζει για το παιδί,
 - γ. στον καθορισμό της επικοινωνίας με το παιδί και
 - δ. στην πρόσβαση στην τεκνοθεσία.
20. όταν τα κράτη μέλη επιτρέπουν την χρήση ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, θα πρέπει να απαγορεύσουν τις διακρίσεις όσον αφορά την πρόσβαση σε αυτές τις τεχνολογίες λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου ή χαρακτηριστικών φύλου.
21. να είναι εγγυημένο ότι όλα τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να εκφράσουν ελεύθερα τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους, την ταυτότητα φύλου τους ή τα χαρακτηριστικά φύλου τους χωρίς διακρίσεις, ιδίως στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- (...)

ΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΦΥΛΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΙΑΤΡΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗΣ ΦΥΛΟΥ

24. να διασφαλιστεί ότι η εθνική νομοθεσία εγγυάται μια ταχεία, διαφανή και προσβάσιμη διαδικασία που βασίζεται σε σαφείς, λεπτομερείς και προβλέψιμους συνεπειών νόμους με τους οποίους τα άτομα μπορούν να πραγματοποιήσουν νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου και να μεταβάλλουν τις καταχωρήσεις ονόματος και ένδειξης φύλου σε όλες τις επίσημες ταυτότητες, τα έγγραφα κοινωνικής πρόνοιας και άλλα δημόσια έγγραφα. Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν ότι η ΝΑΤΦ είναι προσβάσιμη σε ίντερσεξ άτομα.
25. να διασφαλιστεί ότι η ΝΑΤΦ δεν προϋποθέτει κακοποιητικές συνθήκες όπως η ακούσια στείρωση ή ιατρικές διαδικασίες, η διάγνωση ψυχικής υγείας, η αναγκαστική διάζευξη ή η απώλεια οικογενειακών δεσμών, συμπεριλαμβανομένης της γονεϊκής ιδιότητας, δυσανάλογο οικονομικό κόστος ή και την απόδειξη “βιωματικής εμπειρίας” σύμφωνα με την ταυτότητα φύλου.
- (...) 27. να διασφαλιστεί ότι η εθνική νομοθεσία προδιαγράφει μια σαφή και κατανοητή διαδικασία μέσω της οποίας μπορούν να προχωρήσουν σε ΝΑΤΦ και άτομα που η γέννησή τους δεν καταγράφηκε στο κράτος μέλος,
28. να εξεταστούν δυνατότητες αφαίρεσης του κατώτατου ηλικιακού ορίου για ΝΑΤΦ.
29. να εξεταστεί η εισαγωγή πρόσθετων κατηγοριών φύλου και να αναθεωρηθεί η ανάγκη να ενδείξεις φύλου στις ταυτότητες, τα έγγραφα κοινωνικής πρόνοιας και σε άλλα δημόσια έγγραφα,
- (...) 31. να διασφαλιστεί ότι οι εθνικοί κανόνες που διέπουν την φροντίδα υγείας για επιβεβαίωση φύλου δεν εισάγουν διακρίσεις όσον αφορά τον πραγματικό ή νομιζόμενο σεξουαλικό προσανατολισμό, ταυτότητα φύλου ή χαρακτηριστικά φύλου. Κάθε περιορισμός στην ασφαλιστική κάλυψη της φροντίδας υγείας επιβεβαίωσης φύλου πρέπει να σέβεται τα δικαιώματα στην ιδιωτική ζωή, στην απαγόρευση διακρίσεων και στα υψηλότερα δυνατά πρότυπα υγείας.
- (...)”.

Η μέχρι τώρα πρακτική της χώρας δείχνει ότι, ειδικά στην περίπτωση των παιδιών που αποκτούν ομόφυλα ζευγάρια Ελλήνων του εξωτερικού και ειδικότερα σε χώρες που αναγνωρίζεται η γονεϊκότητα και για τους δύο γονείς, το Υπουργείο Εσωτερικών και η αρμόδια γενική διεύθυνση για την αστική κατάσταση και την ιθαγένεια, - Ειδικό Ληξιαρχείο, αλλά και οι κατά τόπους αρμόδιες ελληνικές προξενικές αρχές, αρνούνται να εγγράψουν τις ληξιαρχικές πράξεις γέννησης των τέκνων ως προς το μέρος που αυτές περιλαμβάνουν δεύτερο γονέα ίδιου φύλου.

Συγκεκριμένα, με βάση την γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους αρ. 201/2018, δεν γίνεται δεκτή η δήλωση γέννησης του παιδιού τους παρά το ότι έχουν συνάψει έγκυρο γάμο στη χώρα που ζουν γιατί θεωρείται, ως προς την ελληνική έννομη τάξη, εσφαλμένη κατά το μέρος που εγγράφει ως γονέα του νεογνού ομόφυλη αλλοδαπή υπήκοο, με την οποία η Ελληνίδα μητέρα του νεογνού έχει συνάψει έγκυρο γάμο κατά το δίκαιο του κράτους της επιχώριας αρχής και ως επώνυμο του νεογνού το συνδυασμό του επώνυμου της Ελληνίδας μητέρας του και της αλλοδαπής. Το Τμήμα του Ειδικού Ληξιαρχείου οφείλει να καταχωρίσει στην πράξη, “εφόσον πληροί τα τυπικά στοιχεία της, και, στα πλαίσια της αρμοδιότητάς για διόρθωση των εσφαλμένων ληξιαρχικών πράξεων, οφείλει να γνωστοποιήσει στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών τις εσφαλμένες εγγραφές, ώστε να κινηθεί από την Εισαγγελία Πρωτοδικών η κατά νόμο προβλεπόμενη διαδικασία εκδόσεως τελεσιδίκου δικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 782 ΚποΛΔ για τη διόρθωση της πράξης.”

Με άλλα λόγια εξαφανίζεται ο ένας γονέας από τα ελληνικά έγγραφα του παιδιού και μάλιστα με έκδοση τελεσιδικής δικαστικής απόφασης από την Εισαγγελία Πρωτοδικών.

Η συγκεκριμένη νομική ανάλυση και πρακτική δεν είναι πλέον σύμφωνη με τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης².

Η Ελλάδα πέντε χρόνια μετά την παραπάνω γνωμοδότηση θα συνεχίσει τις ίδιες απαράδεκτες πρακτικές ή θα ακολουθήσει τις συστάσεις της ECRI;

² Ειδικότερα: στις υποθέσεις: α) C-490/20, V.M.A. κατά Stolichna obshtina, rayon «Pancharevo», απόφαση της 14.12.2021 (Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως) και β) C-2/21 Rzecznik Praw Obywatelskich, διάταξη της 24.6.2022 (Τμήμα 10ο), οι οποίες έκριναν ότι: “τα άρθρα 20 και 21 ΣΛΕΕ, ερμηνευόμενα σε συνδυασμό με τα άρθρα 7 και 24 του Χάρτη, καθώς και με το άρθρο 4, παράγραφος 3, της οδηγίας 2004/38, έχουν την έννοια ότι, όσον αφορά ανήλικο τέκνο πολίτη της Ένωσης του οποίου η πράξη γέννησης που εκδόθηκε από τις αρχές κράτους μέλους αναφέρει ως γονείς του δύο πρόσωπα του ίδιου φύλου, το κράτος μέλος του οποίου το τέκνο αυτό είναι υπήκοος υποχρεούται, αφενός, να του χορηγήσει δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη μεταγραφή της πράξης γέννησης του εν λόγω τέκνου στο εθνικό ληξιαρχείο, καθώς και, αφετέρου, να αναγνωρίσει, όπως όλα τα άλλα κράτη μέλη, το έγγραφο που εκδόθηκε από άλλο κράτος μέλος και επιτρέπει στο εν λόγω τέκνο να ασκεί ανεμπόδιστα, μαζί με καθένα από τα δύο αυτά πρόσωπα, το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών.”

Υπενθυμίζουμε ότι όλα τα σημεία ασυμβατότητας της ελληνικής έννομης τάξης προς την ανωτέρω Σύσταση της ECRI και συνολικά προς το δίκαιο του Συμβουλίου της Ευρώπης καθώς και της Ε.Ε. αντιμετωπίζονται επιτυχώς με βάση την πρόταση νόμου του ΣΥΡΙΖΑ - Προοδευτική Συμμαχία για την ισότητα στον γάμο που έχει κατατεθεί στην Βουλή στις 17.6.2022. Ωστόσο, μέχρι σήμερα η συγκεκριμένη πρόταση νόμου δεν έχει εισαχθεί στην ημερήσια διάταξη της αρμόδιας κοινοβουλευτικής επιτροπής προς συζήτηση.

Με βάση όλα τα ανωτέρω,

Ερωτώνται οι κ.κ. Υπουργοί:

1) Με ποιον τρόπο θα υλοποιηθεί η σύσταση για την ενάσκηση δικαιωμάτων από τα παιδιά εκείνα που έχουν αποκτήσει Έλληνες πολίτες σε κράτος μέλος της Ε.Ε., χωρίς να καταστρατηγηθεί το δεδικασμένο δύο αποφάσεων του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και χωρίς να συνεχιστεί η νομική ασυμβατότητα τόσο με την ενωσιακή νομοθεσία όσο και με τις συστάσεις της ECRI που δημιουργεί πλείστα όσα προβλήματα σε γονείς και παιδιά;

2) Με ποιον τρόπο θα συμμορφωθεί το οικογενειακό δίκαιο προς την ανωτέρω Σύσταση της ECRI, ιδίως ως προς την αναγνώριση ισότιμης μεταχείρισης αναφορικά με την ενάσκηση του δικαιώματος στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή, της δυνατότητας τεκνοθεσίας και ισότιμης πρόσβασης σε μεθόδους ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής για ομόφυλα ζευγάρια με σύμφωνο συμβίωσης και με ποια άμεσα διοικητικά μέτρα θα επιλυθούν έστω προσωρινά τα διαδικαστικά προβλήματα που δημιουργούνται από την μη αναγνώριση και των δύο γονέων του ίδιου φύλου από την ελληνική νομοθεσία όπως π.χ. στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής κάλυψης παιδιού από την δεύτερη μητέρα του που ως τώρα δεν αναγνωρίζεται από την νομοθεσία ή στην λήψη προνοιακών επιδομάτων ως πολυτέκνων όταν δεν αθροίζονται τα παιδιά που μεγαλώνουν στην ίδια οικογένεια αλλά νοούνται ως δύο μονογονεϊκές;

3) Με ποιον τρόπο τα Ελληνικά προξενεία θα συμβάλλουν στη συμμόρφωση της Ελλάδας προς την ανωτέρω Σύσταση της ECRI, ιδίως ως προς την καταγραφή του δεύτερου μη βιολογικού γονέα παιδιών που αποκτούν Έλληνες ΛΟΑΤΚΙ+ στο εξωτερικό, ώστε στα ταξιδιωτικά έγγραφα του παιδιού να αναγράφονται τα στοιχεία και των δύο γονέων του και να μην τίθεται σε κίνδυνο να αμφισβητηθεί η γονεϊκή

ιδιότητα του ενός ή και των δύο γονέων εάν δεν υπάρχει βιολογική σύνδεση με το παιδί;

4) Με ποιον τρόπο θα συμμορφωθεί η ελληνική νομοθεσία προς την ανωτέρω Σύσταση, ιδίως ενόψει της διαφαινόμενης ανάγκης τροποποίησης του Ν.4491/2017 περί νομικής αναγνώρισης ταυτότητας φύλου, ώστε να καταργηθεί η προϋπόθεση αγαμίας και η απαγόρευση μεταβολής των στοιχείων διεμφυλικών γονέων που έχουν ολοκληρώσει την νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου επί των ληξιαρχικών πράξεων γέννησης των τέκνων τους, που συνδέεται εμμέσως πλην σαφώς με την μη αναγνώριση δύο γονέων του ίδιου φύλου από την ελληνική νομοθεσία, δεδομένου μάλιστα ότι η δικαστική διαδικασία της ΝΑΤΦ όπως έχει καταγραφεί κατά την 7ετή εφαρμογή της δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες για ταχύτητα, διαφάνεια και προσβασιμότητα από τα διεμφυλικά άτομα;

Οι ερωτώντες Βουλευτές

Ακρίτα Έλενα

**Αναγνωστοπούλου Σία
Αποστολάκης Ευάγγελος
Αυλωνίτης Αλέξανδρος-Χρήστος
Αχτσιόγλου Έφη
Βέττα Καλλιόπη
Γεροβασίλη Όλγα
Γιαννούλης Χρήστος
Δούρου Ρένα
Ζαμπάρας Μιλτιάδης
Ηλιόπουλος Νάσος
Θρασκιά Ουρανία
Καραμέρος Γιώργος
Κασιμάτη Νίνα
Κόκκαλης Βασίλης
Κοντοτόλη Μαρίνα
Νοτοπούλου Κατερίνα**

Λινού Αθηνά
Μάλαμα Κυριακή
Μαμουλάκης Χάρης
Μπάρκας Κωνσταντίνος
Ξανθόπουλος Θεόφιλος
Παναγιωτόπουλος Ανδρέας
Παππάς Νίκος
Παππάς Πέτρος
Πέρκα Θεοπίστη
Πούλου Παναγιού
Σαρακιώτης Ιωάννης
Τζάκρη Θεοδώρα
Τζανακόπουλος Δημήτρης
Τζούφη Μερόπη
Τσακαλώτος Ευκλείδης
Φωτίου Θεανώ
Χαρίτσης Αλέξης
Χρηστίδου Ραλλία
Ψυχογιός Γιώργος